

мно-български съюзъ, не само да воюва съ Турция, но — да се отдѣли отъ Тройния съюзъ.

Било ли е искрено това предложение, което разширява толкова смело политическата идея на Ромъния, съобщена намъ отъ по-рано? На толкова голѣмъ рискъ, да интригува така смѣло, както предъ Русия, така и предъ нейнитѣ съюзници, ние не смѣтаме Ромъния способна. Изглежда, че Ромъния още тогава е била зрѣла да извърши това, което направи подиръ две години. Когато Русия ни предава ромънското предложение, то трѣбваше да бѣде подложено на сериозно обсъждане. Кой е попрѣчилъ на това, съ което, може би, би се избѣгнала катастрофата на нашата страна? — Русия ли, която не се е чувствувала готова военно за това опасно посрѣдническо дѣло, което можеше да ускори голѣмата война съ две години? Фердинандъ ли, който не е могълъ да приеме, по срѣдата на войната, една подобна изневѣра на централнитѣ държави, които живѣеха съ пълното убеждение, че балканскиятъ съюзъ не ще издържи до края на войната съюзническитѣ недоразумения? Или нашето правителство, което живѣеше съ старата своя мисль, че съвмѣстно дѣло съ Ромъния е невъзможно?

Може би е възтържествувало убеждението, че България ще добие своето идеално закръгляване само съ свои собствени усилия и поради това, не е нужно да се правятъ нови жертви на Ромъния. Ако никой другъ факторъ не е влиялъ надъ това решение на правителството — едно отъ най-важнитѣ презъ войната — мотивитѣ му оставатъ тия, които сж дадени въ телеграмата на м-ръ Гешовъ до Петербургъ и Лондонъ: „Отстъпката, която правимъ на Ромъния е безъ задължението да ни подкрепи тя съ оръжие, защото *предполагаме*, че срещу подобно въоръжено съдействие, тя ще поиска по-голѣма отстъпка“.

Предложението на Ромъния, направено чрезъ Русия, е предадено на нашето правителство на втори януарий, а решението на правителството е съобщено на трети. Значи, при вземане решението на правителството, по предложението не сж правени никакви допълнителни проучвания. Излѣзло се е само отъ предположения: 1) че Ромъния ще иска много и 2) че нашето дипломатическо изкуство е достатъчно, за да разсѣемъ зловещитѣ призраци, които летѣха къмъ насъ отъ всички балкански държави.

На трети януарий се съобщава, че министерскиятъ съветъ, въ присѣдствието на царя и командувачитѣ генерали, решава да се отстъпи на Ромъния Меджиде табия съ нѣколко села край 5—6 клм. брѣгова линия. Но тия максимални отстъпки, които съветътъ прави, прави ги съ следнитѣ условия: че ще добиемъ Одринъ; че Русия ще се застъпи за насъ предъ Ромъния за дружественъ неутралитетъ; че Русия ще ни поддържа въ увеличенитѣ ни искания отъ Турция, ако воюваме отново; че Русия ще ни поддържа и спрямо Гърция, ако последната иска повече отъ това, що ѝ се пада съразмѣрно съ жертвитѣ и че Русия ще ни защити и отъ Сърбия, ако тя иска да излѣзе отъ договора. („Диплом. документи“ стр. 704.)

Мотивировката на тази отстъпка навежда къмъ следното заключение: българското правителство прави териториална жертва, не защото е принудено да я направи отъ създадената следъ войната обща политическа констелация, — не отъ съображения чисто български, държавни, за да се преодолѣе едно безизходно положение — но защото, ако правителството не отстъпи известно пространство земя, интереситѣ на Русия ще бждатъ застрашени. „Отстъпката се прави отъ уважение къмъ Русия“ т. е. въ игра сж руски планове и задачи, поради което, Русия, въ замѣна на тази наша жертва, трѣбва да воюва едва не щомъ Ромъния намѣри отстъпката за малка; да ни допусне на Мраморното море — понеже българскитѣ искания неимоверно ще пораснатъ при втората война съ Турция. Искахме, освенъ това, отъ Русия да вземе веднага становище въ наша полза въ съюзнишкитѣ спорове, които — по всичко личи — ще бждатъ много бурни и опасни. Когато се правятъ въ едно и